

خاطرات منتشر نشده هاشمی رفسنجانی

مطبوعاتی وزیر ارشاد] هم بوده‌اند، تصمیم گرفته‌اند که برنامه تبلیغات علیه تندروی جناح راست و اخلاکران در نماز-جمعه و آقای رسولی‌نژاد را به‌عنوان حمایت از من، تا دو هفته دیگر ادامه دهند و دانشگاه‌ها هم فعال شوند. گفت، در ملاقات آقای ناطق‌نوری، [رئیس مجلس]، از ایشان شنیده که رسولی‌نژاد را خام و بی‌تدبیر خوانده‌و گفته که ما را به زحمت انداخته است.

آقایان [احمد] سروش‌نژاد، [مدیر موسسه تحقیقات و پژوهش‌های علمی- سیاسی ندا] و... آمدند. گزارش برنامه‌کاری خود در مورد تحقیقات درباره اسرائیل و صهیونیسم و فلسطین را دادند و از من نظر و کمک خواستند. از طریق ماهواره، برنامه شبکه‌های تلویزیونی اسرائیل را می‌گیرند. از اینترنرت و راه‌های دیگر استفاده می‌کنند.

دکتر اسماعیل [ساعی‌ور ایرانی‌ زاد، استادای فیزیک دانشگاه تربیت مدرس] آمد. گزارشی از طرح تحقیقاتی برای ساخت مولد برق با سوخت هیدروژن و اکسیژن داد. بنا شد طرح را برای بررسی به مرکز تحقیقات استراتژیک [مجمع تشخیص مصلحت] بدهیم، اخوی محمد، [معاون اجرایی رئیس‌جمهور] آمد. عصبانی است، از رفتار قوه قضائیه در پرونده شهرداری تهران و گفت، باعث دوری بخشی از مردم از نظام شده و بد می‌گویند. عصر آقایان [محمود] محمدی‌عراقی، [رئیس سازمان تبلیغات اسلامی]، [علی] سعیدی، [قائم‌مقام سازمان تبلیغات اسلامی] و سبحانی آمدند. برای برنامه جلسه مبلغان اعزامی از قم توضیحات دادند.

آقای [مصطفی] میرسلیم، [وزیر سابق فرهنگ و ارشاد اسلامی] آمد. برای سفر به امریکا مشورت کرد، از سوی صنایع اتومبیل‌سازی آنجا دعوت شده است. از آقای [عطا-الله] مهاجرانی، [وزیر فرهنگ و ارشاداسلامی] شکایت کرد که تهمت کم‌شدن پول کتاب‌های خارجی در نمایشگاه را مطرح کرده و گفت، دروغ است؛ خواست که اصلاح کند.(۱) از من خواست که به [حزب] مؤتلفه توجه بیشتری بکنم و پرسید، تا کجا از شهرداری تهران حمایت می‌کنم. آقای [اسحاق] جهانگیری، [وزیر صنایع و معادن] آمد. گزارش وضع تولیدات وزارت و طرح‌های در دست اجرا را داد و از پرونده شهردار و عوایق سیاسی آن اظهارنگرانی کرد و از مشکلات اقتصادی کشور و از ضعف مدیریت در دولت گفت. خواست که به آقای [محسن] نوربخش، [رئیس کل بانک مرکزی] بگویم، به شرکت فولاد اهواز وام بدهد که بیش از ۱۰۰ میلیارد تومان بدهی دارد. [آقای عبدالله نوری]، وزیرکشور آمد. برای حل معضل پرونده شهرداری تهران چاره‌جویی نمود و نیز مشکل انتخابات [مجلس] خیرگان که فکر می‌کند، با قانون موجود، شرکت مردم، وسیع نخواهد بود. پیشنهاد دارند که قانون را به گونه‌ای اصلاح کنند که عده بیشتری نامزد شوند. گفت، بنا دارد انتخابات شور[ا]های شهر و روستا را در بهمن‌ماه انجام دهد و از من خواست که از دولت حمایت کنم.

■ **پی‌نوشت**

۱- **آقای عطا-الله مهاجرانی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، در روز دوشنبه ۱۷ فورردین ۱۳۷۷ در مصاحبه با خبرنگاران گفته بود: «سال گذشته در نمایشگاه کتاب، مردم در حدود یک میلیارد و ۵۴۰ میلیون تومان کتاب از ناشران خارجی به مسئولان غرقه پرداخت کرده‌اند. هنگام تخصیص ارز به ناشران خارجی، با کمال حیرت متوجه شدیم که از این مبلغ، حدود یک میلیارد و ۲۰۰ میلیون تومان در اختیار نیست که این مبلغ را با زحمت فراوان فراهم کردیم. در حوزه معاونت سینمایی، مطبوعاتی، بنیاد فارابی، رسانه‌های تصویری، مؤسسه کمک به توسعه فرهنگ و هنر و نمایشگاه، ابیهام‌های جدی وجود دارد. البته گزارش‌ها به‌صورت قطعی و نهایی نیست و به این دلیل موضوع مسکوت مانده است.»**

■ **پنجشنبه ۱۳ اردیبهشت ۱۳۷۷**

قرار بود برای شرکت در جلسه توجیه مبلغان اعزامی، به قم برویم. صبح احساس تب کردم و سردرد داشتم. دکتر میلانی آمد، معاینه و توصیه کرد که استراحت کنم. نتیجه آزمایش‌ها را آورد؛ همه شاخص‌ها خوب است؛ قند و چربی و... به قم اطلاع دادم که نمی‌روم. آقای (محمود) محمدی عراقی، [رئیس سازمان تبلیغات اسلامی]، خواسته بود که پیام کوتاهی بفرستم. با توجه به وضع قم و مسائل آیت‌الله منتظری و اختلافات، قلباً تمایلی هم به رفتن نداشتم و خدا این جور درست کرد. تا شب، بیشتر وقت به مطالعه گذشت. تاریخ سیاسی روحانیت را برای سخنرانی قم بررسی می‌کردم و در جریان مطالعه، به نظرم آمد که موضوع تألیف مستقلاً است؛ به فکر افتادم که تحقیق جامعی بنمایم.

■ **جمعه ۱۴ اردیبهشت ۱۳۷۷**

در خانه بودم. وقت با استراحت و پیاده‌روی در حیاط و مطالعه کتاب «دین و دولت» حامد الکر و روزنامه‌های دیروز و گزارش‌های خبرگزاری [ایرنا] روی تلکس و کامپیوتر گذشت. ظهر همه بچه‌ها جمع بودند و ناراحت که نمی‌توانند به خاطر کار و مدرسه، همراه ما به مغان بیایند. شب حسن‌آقا خمینی آمد. وضع حوزه [علمیه] قم را تعریف کرد و از پیش آمد نماز-جمعه گذشته، اظهار ناراحتی کرد و از وضع اقتصادی و سیاسی کشور استفسار نمود. گفت، دوستان چپ آقای خاتمی، او را برای مراعات نظرات‌شان، تحت فشار می‌گذارند. از من خواست که شب عاشورا در مرقد سخنرانی کنم؛ نپذیرفتم. در گزارش‌ها، رأی اعتماد پارلمان روسیه به آقای [سرگئی] کریکو مهم است؛ با اینکه در دوبرار گذشته رأی ندادند و با تهدید جدی آقای یلتسین، [رئیس‌جمهوری روسیه]، مبنی بر انحلال پارلمان در صورت رد شدن او در دور سوم، عقب‌نشینی کردند.

انتقاد سخنگوی وزارت خارجه از انتشار سخنان قطعی شده ظرف

سعید خطیب‌زاده، سخنگوی وزارت خارجه، فایل صوتی منتشر شده از محمدجواد ظریف وزیر امور خارجه را «مخدوش، گزینشی و تقطیع‌شده» دانست و گفت: در صورت موافقت نهادهای ذیربط کل گفت‌وگوی ۷ ساعته منتشر خواهد شد. به گزارش ایرنا، خطیب‌زاده در پاسخ به سؤال خبرنگاران درباره فایل صوتی مخدوش منتشره در برخی رسانه‌ها با صدای دکتر ظریف درباره سردار سرفراز شهید سلیمانی اظهار کرد: فایل صوتی منتشر شده از دکتر ظریف یک فایل قطعی شده و گزینشی از یک گفت‌وگوی داخلی ۷ ساعته است که به هیچ وجه متعکس کننده میزان احترام، تکریم و تعریف مفصل و تقدیرهایی که ایشان در ادامه گفت‌وگو به تفصیل از تدبیر، خرد، رشادت و نقش منحصر بفر سردار سلیمانی در توقیفات منطقه‌ای جمهوری اسلامی ایران دارد، نیست. سخنگوی وزارت خارجه با بیان این‌کته که دوستی دیرینه و قرابت‌های اخلاقی‌های سیاسی که این روزها به صورت فزاینده شاهد آن هستیم، باید منتظر تقطیع و پخش بخش‌های گزینشی دیگری از این گفت‌وگو با موارد مشابه هم باشیم، تأکید کرد: در صورت موافقت نهادهای ذیربط کل گفت‌وگوی ۷ ساعته منتشر خواهد شد.

■ **دوشنبه ۶ اردیبهشت ۱۴۰۰**

■ **سال بیست و هفتم**

■ **شماره ۱۳ ۷۶**

گلایه معصومه ابتکار

بی‌توجهی مجلس به لوایح دولت ادامه‌دار است

گروه سیاسی/ اینکه انتقادهای مکرر اعضای

دولت نسبت به رفتار مغایر قانون اساسی نمایندگان مجلس برای اعلام وصول نکردن لوایح راه به جایی نمی‌برد، بیانگر وجود یک خلأ در سازوکارهای حقوقی کشور است؛ خلأیی که می‌گوید اگر نمایندگان یک مجلس بنابر ملاحظات سیاسی و جناحی چشم بر فرایندهای قانونی ببندند و کلاً لوایح ارسالی دولت را نادیده بگیرند، ابزاری برای الزام و واداشتن نمایندگان به رعایت قانون وجود ندارد.

معصومه ابتکار، معاون رئیس‌جمهوری در امور زنان و خانواده جدیدترین عضو دولت است که از رفتار مغایر قانون نمایندگان در نادیده گرفتن لوایح دولت انتقاد کرد. ابتکار در گفت‌وگو با «ایرنا» با ابراز تعجب از مسکوت ماندن لایحه «حمایت از زنان در برابر خشونت» که مورد وفاق دو قوه مجریه و قضائیه است، این رویه را خلاف فرایندهای قانونگذاری کشور و خلاف اصول قانون اساسی دانست.

معاون رئیس‌جمهوری، تنظیم و تدوین لایحه کرامت و صیانت از زنان در برابر خشونت را از دیگر اقدامات مهم دولت دوازدهم دانست و یادآور شد: این لایحه با همگرایی و وفاق قوه مجریه و قضائیه به ابعاد مختلف خشونت در همه سنین و ابعاد آن پرداخته است. به این معنا که قوه قضائیه هم در همه جلسات هماهنگی که در معاونت امور زنان پیرامون این لایحه برگزار شد و هم هنگام طرح در کمیسیون لوایح مشارکت و حضور داشته تا سرانجام در دی ماه سال گذشته به مجلس ارسال شد.

ابتکار با ابراز تعجب از اینکه لایحه مورد وفاق دو قوه چرا باید از دی سال گذشته تاکنون که به مجلس ارسال شده اعلام وصول هم نشده باشد، تأکید کرد: این خلاف رویه قانونگذاری کشور و خلاف اصول قانون اساسی است و مجلس نمی‌تواند با وجود اینکه دولت بر یک لایحه فوریت گذاشته است، آن را اعلام وصول نکند تا آنجا که اعلام کنند این لایحه برای ما اولویت نیست!

او با تأکید بر اینکه کار نمایندگان غیرقانونی است و همه نظام‌های قانونگذاری کشور را زیر سؤال می‌برد، تصریح کرد: ادامه این روند، مردم بویژه نسل جوان را نسبت به قابل اصلاح بودن فرایندهای قانونی ناامید می‌کند که این تبعات سنگینی به دنبال دارد که تقاضا داریم رئیس‌مجلس شورای اسلامی شخصاً به این امور رسیدگی و ورود کند و از اختیارات خود برای اعلام وصول و آغاز فرایند بررسی و

گزارش جامع عراقچی به نمایندگان مجلس از مذاکرات وین اجازه فرسایشی شدن مذاکرات را نمی‌دهیم

معاون سیاسی وزیر خارجه و رئیس تیم مذاکره کننده ایرانی در وین، روز گذشته در جلسه کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس حاضر شد و گزارش جامعی از مذاکرات وین خدمت نمایندگان مجلس ارائه کرد. سید عباس عراقچی در حاشیه این نشست، با اشاره به اینکه راه‌حل گام به گام رفع تحریم‌ها یا کاهش تعهدات کنار گذاشته شد، تأکید کرد که تحریم‌های بخشی (سازمان‌ها و نهاده‌ا) و اشخاص که حدود ۱۵۰۰ مورد می‌شود، همه باید برداشته شود، البته فکر می‌کنم در زمینه تحریم‌های بخشی تفاهماتی وجود دارد، در عین حال اجازه فرسایشی شدن مذاکرات را نخواهیم داد. به گزارش خانه ملت، سید عباس عراقچی در حاشیه نشست روز گذشته کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس شورای اسلامی، در توضیح نتایج مذاکرات وین و مباحث مرتبط با اختلاف‌نظر طرف‌های برجام برای رفع تحریم‌های امریکا علیه جمهوری اسلامی ایران، گفت: این جلسه مبسوط با نمایندگان در کمیسیون امنیت ملی مجلس برگزار شد و گزارش جامعی از مذاکرات وین خدمت نمایندگان مجلس ارائه کردیم. نمایندگان سؤال‌های متعددی را عنوان کردند که پاسخ داده شد. معاون وزیر خارجه با اشاره به اینکه همه جزئیات و ابعاد مذاکرات وین در جلسه با نمایندگان مورد بحث قرار گرفت، افزود: نقطه نظرات نمایندگان که بعضاً می‌تواند به روند مذاکرات کمک کند نیز مطرح شد، درباره ابعاد مختلف اقدامات راهبردی برای لغو تحریم‌ها و غنی‌سازی ۶۰ درصدی نیز به‌طور مفصل صحبت شد.

رئیس تیم مذاکره‌کننده ایران در وین یادآور شد: چالش‌هایی در مذاکرات وجود دارد البته در مسیری قرار گرفتیم که می‌تواند به سرانجام برسد، اما درباره اینکه آیا می‌توانیم بر چالش‌ها و موانع فائق آییم، زود است لذا نمی‌توان گفت که خوش‌بین یا بدبین هستیم

معاون وزیر امور خارجه در پاسخ به سؤال

تصویب این لایحه بسیار مهم بکوشند. ضمن اینکه در شرایط کرونا موارد خشونت‌های خانگی و همسرآزاری هم تشدید شده است. اعلام وصول نشدن لایحه مورد اشاره معصومه ابتکار از دی ماه گذشته تاکنون، حتی خلاف آیین‌نامه داخلی مجلس هم هست. براساس ماده ۱۴۰ این‌نامه داخلی مجلس [رئیس جلسه مکلف است وصول کلیه طرح‌ها و لوایح عادی را که به مجلس تقدیم می‌شود با رعایت اصل مقفاد و پنجم (۷۵) قانون اساسی در همان جلسه یا حداکثر دو جلسه بعد مجلس اعلام و هم‌زمان به کمیسیون‌های مربوطه ارجاع نماید و به دستور وی فوراً تکثیر و در اختیار نمایندگان قرار گیرد.]]

اما رفتار مغایر آیین‌نامه داخلی نمایندگان و هیأت رئیسه مجلس فقط به لایحه مورد اشاره ابتکار محدود نمی‌شود. ۲۸ اسفندماه سال گذشته حسینیعلی امیری، معاون امور مجلس رئیس‌جمهوری اعلام کرد که «با گذشت چند ماه و پیگیری‌های مکرر متأسفانه هنوز ۱۰ لایحه دولت اعلام وصول نشده است.»

این رویکرد مجلس در حالی است که به گفته لغیا جنیدی، معاون حقوقی رئیس‌جمهوری «درحالی این لوایح دولت هنوز در مجلس اعلام وصول نشده است که به موجب قانون اساسی نمی‌توان یک دقیقه هم در این زمینه تأخیر کرد و باید به سرعت اعلام وصول شود.»

اما مسأله اینجاست که مطابق آنچه

اما ناامید نیستیم و به وظیفه خود پایبندیم. مواضع قطعی ما کاملاً روشن و مشخص است، تحریم‌ها باید برداشته شود، راستی آزمایی انجام و سپس ایران به تعهدات خود بازگردد. در این باره ایستادگی کردیم و به نمایندگان هم توضیحات کاملی داده شد. عراقچی در ادامه در پاسخ به سؤالی مبنی بر نظر طرف‌های مقابل و امریکا درباره فهرست پیشنهادی جمهوری اسلامی ایران برای رفع تحریم‌ها، گفت: این بحث در جریان است، تحریم‌هایی که امریکا علیه ایران اعمال کرده دو نوع است؛ نخست تحریم‌های موضوعی یا به اصطلاح بخشی مانند تحریم‌های نفتی، بانکی، بیمه، کشتیرانی، پتروشیمی، ساختمان و خودرو و دیگری تحریم‌های مربوط به اشخاص حقیقی و حقوقی می‌شود. او اضافه کرد: فهرست تحریمی مربوط به اشخاص، فهرست طولانی و حدود هزار و ۵۰۰ مورد است، اما ما در هر دو جهت حرکت می‌کنیم، تحریم‌های بخشی همه باید برداشته شود و فکر می‌کنم در این زمینه تفاهماتی وجود دارد، تحریم‌های اشخاص هم به همین ترتیب باید برداشته شود. مباحث پیچیده‌ای در این زمینه مطرح است که در حال بررسی آنها هستیم.

معاون وزیر امور خارجه در پاسخ به سؤال

http://irannewspaper.ir
editorial@irannewspaper.ir

ایران

تعداد دیگری از لوایح ما در مجلس گذشته بررسی نشد و اکنون در مجلس فعلی هم به جای اینکه ابتدا به لوایح بپردازند و اگر لوایح اشکالی دارد، آنها را اصلاح کنند، دنبال طرح هستند.»

او لایحه جامع انتخابات را برخوردار از غنای کارشناسی و حاصل تجربه مدیران اجرایی در انتخابات مختلف، صاحب‌نظران و احزاب و گروه‌های سیاسی با هر سلیقه سیاسی دانست و اضافه کرد: به نظر من این طرح از جامعیت لایحه دولت برخوردار نیست، ضمن اینکه از نظر ادبیات قانونگذاری نیز غنای لازم ندارد. البته به عنوان یک کارشناس حقوقی می‌گویم که بخش‌هایی از این طرح، خلاف قانون اساسی است و فکر می‌کنم در شورای محترم نگهبان مورد ایراد قرار بگیرد.»

رویه مجلس، چیزی غیر از دغدغه کارشناسی امیری بود که خود سابقه عضویت در شورای نگهبان را دارد و کار به اینجا رسید که امروز برخی نمایندگان می‌گویند به دلیل ایرادات متعدد شورای نگهبان و مجمع تشخیص، این طرح احتمال زیاد به انتخابات امسال نخواهد رسید. این یعنی هدفی که پشت همه بی‌توجهی‌ها به لایحه دولت وجود داشت هم تأمین نشد!

حقوقدانان منتقدالقول هستند که اساساً در نظام‌های سیاسی پیشرفته، در زمینه قانونگذاری وزن بیشتری به دولت‌ها داده می‌شود، فارغ از اینکه دولت‌ها چه گرایشی داشته باشند. اما در کشور ما به نظر می‌رسد تنگ‌نظری‌های سیاسی باعث شده حتی رویه‌های رسمی قانونی هم رعایت نمی‌شود. این روند وضعیبت را به جایی رسانده است که لغیا جنیدی این‌طور آن را تشریح کرد: «در اغلب نظام‌های سیاسی دنیا، به قوه مجریه وزن بیشتری داده می‌شود، اما در کشور ما، بویژه در دوره فعالیت مجلس یازدهم، لوایح دولت به صورت عمدی نادیده گرفته می‌شود.»

به نظر می‌رسد همین بی‌توجهی به دلدات‌های قانونی آن هم در نهادهای قانونگذار بود که سرانجام اسحاق جهانگیری را واداشت که به این رویکردها واکنشی سیاسی نشان دهد؛ واکنشی که نشان‌دهنده عمق مسأله‌سازی این رویکرد برای کشور است، اینکه به قول جهانگیری «کار دولت را سلب می‌کنند و زندگی مردم را گروگان می‌گیرند بعد مدعی هستند چرا دولت کار نمی‌کند؟ برخی در دستگاه‌های دیگر هستند اما می‌خواهند جای رئیس‌جمهور باشند، اگر می‌خواهید رئیس‌جمهور شوید، از مردم رای بگیرید.»

مذاکره، مخالفان و دولت آینده

چند نکته قابل تأمل است:

۱- تصور اینکه پس از سیاست فشار حداکثری کاخ سفید در دوران ترامپ و صدمات سهمگینی که اقتصاد و جامعه ایرانی متحمل شد، شروع مذاکرات مجدد تنها با خواست دولت آقای روحانی شکل گرفته باشد، بدون تردید فکر خامی است که هیچ عقل سلیمی نمی‌پذیرد. این بدان معناست که مجموعه نظام برخلاف نظر جریان‌ات تندرو، علاوه بر اینکه برجام را یک سند معتبر و قابل اعتماد می‌داند، یکی از مهم‌ترین تدابیر برای رهایی از بحران کنونی را بدرستی گفت‌وگو و تعامل با جامعه جهانی تشخیص داده و تلاش می‌کند سیاست نگاه به درون و تکیه بر ظرفیت‌های داخلی را به موازات کاهش تنش در عرصه بین‌المللی و تقویت ارتباطات جهانی و منطقه‌ای دنبال کند و این دقیقاً نکته‌ای است که در تمام هشت سال گذشته دولت و جریان اصلاحات بر آن تأکید داشتند و جناح مخالف با تمام ظرفیت خود به مقابله با آن برخاسته بود.

۲- با تصور اینکه اتفاق غیر مترقبه‌ای از سوی جریان‌ات تندروی داخلی مانند حمله به سفارت عربستان تکرار نشود و تنش زایی دشمنان ایران نیز توسط طرف‌های مذاکره مدیریت شود، کشورمان در چند ماه آینده با شرایط کاملاً متفاوتی نسبت به چند سال اخیر رو به رو خواهد شد. در این آینده قابل پیش‌بینی، بازگشت منابع مالی بلوکه شده، رفع تحریم‌ها، رونق اقتصادی، آرامش اجتماعی و در صورت فراموش نشدن مردم و مشکلات آنان، شاهد افزایش اعتماد عمومی و سرمایه اجتماعی خواهیم بود. به تعبیر دیگر، بستر یک مدیریت به مراتب راحت‌تر از دولت روحانی در انتظار دولت سیزدهم خواهد بود. حال سؤالی که مطرح می‌شود این است که امولگر ابایی که خود را پیروز مطلق انتخابات آینده می‌دانند چرا تلاش می‌کنند مذاکرات وین را زیر سؤال ببرند آنهم در حالی که در صورت تحقق رؤیای پاستور، تمام ثمرات احیای برجام نیز نصیب آنان می‌شود؟ گریال بعد مدعیان تردید را ایجاد می‌کند که تداوم تحریم‌ها و افزایش تنش‌های منطقه‌ای و جهانی، برای برخی جریان‌ات در کشور چه منافعی در پی داشته است که این طیف خاص حاضر به تداوم نارضایتی مردم و افزایش بحران برای مجموعه نظام و کشور است؟

۳- نکته مهمی که از مطالب فوق می‌توان نتیجه گرفت آن است که جریان مخالف دولت و اصلاحات در تمام هشت سال گذشته برای عدم موفقیت حامیان توافق هسته‌ای، علاوه بر قلب واقعیت و تلاش برای سیاه نمایی در مورد برجام، منافع جناحی خود را بر منافع مردم و کشور ارجح دانسته و با وجود شعارهای عوامگرایانه در حمایت از آحاد ملت، خود از مسببان اصلی ایجاد مشکلات داخلی و مانع بزرگ در مسیر حل مشکلات بوده است. این منفعت طلبی روی ویرانه‌های زندگی و معیشت مردم در حالی صورت گرفته و می‌گیرد که این جریان همیشه طیف مقابل را مسبب قفل شدن اقتصاد کشور معرفی کرده است.

۴- موضوع دیگر اینکه با وجود شرایط سخت اقتصادی و گسترش فقر و بی‌عدالتی در کشور به به دور از شعار گرایی، تحریم‌ها از دلایل اصلی آن می‌باشد و همچنین نگرانی مردم از مدیریت مقابله با کرونا که به افزایش تنش‌ها و جانباختگان منجر شده و تاب‌آوری اجتماعی را بشدت کاهش داده است، هرگونه سنگ‌انداز در مسیر احیای عزت‌مندانۀ برجام و رفع تحریم‌ها و مانع تراشی در مقابل حل مشکلات معیشتی مردم، می‌تواند به تداوم وضعیت کنونی بپیجامد. شرایطی که برخلاف برخی ادعاها که از طریق تربیون‌های عمومی مطرح می‌شود، تحمل آن از سوی مردم و برای مدت طولانی غیرممکن خواهد بود. در این صورت باید اذعان داشت که شکل‌گیری بحران‌های اجتماعی در کشور قابل پیش‌بینی و تبعات آن برای مجموعه نظام و کشور غیرقابل پیش‌بینی می‌باشد که باید نسبت به آن حساسیت صد چندانی به خرج داد و اجازه نداد تا اشتباهات گذشته پیرامون مذاکرات در کشور تکرار شود.